

ကရင်နယ်နယ်စပ်များ

မင်းသက်လောသည့်

သမိုင်းပုံပြင်

ထဲဘူးဖဲ

ကရင်နီမျိုးနွယ်စု၏ ဆင်းသက်လာသည့်သမိုင်းပုံပြင်

ကရင်နီမျိုးနွယ်စုသည် ကရင်လူမျိုးအနွယ်များစွာထဲမှ တနွယ်ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော BC(၃၀၀၀)လောက်ကပင် တရုပ်ပြည်အနောက်မြောက်ဘက်ရှိသဲကန္တာရဒေသမှနေ၍ အခြားသောကရင်မျိုးနွယ်စုများနှင့်အတူ တရုပ်ပြည်ကိုဖြတ်ပြီး တောင်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်းဆင်းသက်လာခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းအထက်ပိုင်း တနေရာတွင် ခြေချနေထိုင်လာခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းအထက်ပိုင်းတနေရာတွင် ခြေချနေထိုင်စဉ် သမိုင်းပုံပြင်အရ ညီကိုနှစ်ယောက်ရှိခဲ့သည်။ အကိုအကြီးဆုံးကို ဟေးဖဲ(ဖုဇွဲဂိဇွဲ)ဟုခေါ်သည်။ ညီအငယ်ဆုံးကို ကယားလီဖဲ(စုဇွဲဗုဇွဲ ဂိဇွဲ)(ဝါ) ကာဇားလီဖဲ(စုဇွဲဗုဇွဲ ဂိဇွဲ)ဟုခေါ်သည်။ ကရင်နီတို့သည် သားသမီးများကို ဘိုးဘွားဘီဘောနာမည်ယူပြီး နာမည်မှည့်ခေါ်လေ့ရှိသည်။ ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်တို့သည် ဒီးဒါးလားကျား(ခ)ဇုဇုဇု ဗုဇွဲဗုဇွဲ ဟုခေါ်သည့် တောင်ဘက်စွန်းသို့ ဆင်းသွားရန် လူသူများကိုလိုက်လာစည်းရုံးလျက်ရှိခဲ့သည်။ ဤသို့စည်းရုံးမှုကြောင့် နောက်လိုက်မည့်သူများစွာရှိခဲ့သည်။ နောက်လိုက်မည့်သူများကို နှစ်စုခွဲလိုက်ကြသည်။ တစ်စုမှာ အကိုကြီးဟေးဖဲအုပ်စုဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်စုမှာ ညီငယ်ကယားလီဖဲ (ဝါ)ကာဇားလီဖဲအုပ်စုတို့ဖြစ်သည်။ ဤအုပ်စုနှစ်စုသည် မြစ်အဆွယ်သွယ်ချောင်းအသွယ်သွယ်ကိုဖြတ်ကျော်ပြီး တောင်ဘက်သို့ဆင်းလာကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် သံလွင်မြစ်ကိုဖြတ်ကျော်ပြီး ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းအတိုင်း ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်ဆင်းလာစဉ် ညီငယ်အုပ်စုသည်ပုစွန်ထုပ်ကြီးမြောက်များစွာဖမ်းဆီးရမိပြီး ချက်စားကြသည်။ ပုစွန်ထုပ်ချက်စားရာတွင် ချက်လေနီလေ ချက်လေနီလေဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ပုစွန်ထုပ်များနီလာသည့်အတွက်ကြောင့် မကျက်သေးဟုယူဆကာ ရက်နှင့်ချီပြီးချက်ကြသည်။ ထိုအခါအကိုကြီးအုပ်စုသည် မစောင့်နိုင်တော့သဖြင့် ညီငယ်အုပ်စုအား “ငါတို့အရင်သွားနှင့်မည်၊ ငါတို့လမ်းခုတ်ရှင်းလင်းသွားမည်။ မင်းတို့ပုစွန်ထုပ်စားပြီးတဲ့အခါ ငါတို့ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းထားတဲ့လမ်းအတိုင်း လိုက်လာခဲ့” ဟုမှာကြားလိုက်ကာ အရင်ထွက်သွားတော့သည်။ ညီငယ်အုပ်စုမှ ပုစွန်ထုပ်ကျက်ပြီး စားကြရာတွင် အရသာတွေ့ပြီးနောက် ထပ်ဖမ်းကာ ချက်စားကြပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အချိန်ကြန့်ကြာခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပုစွန်ထုပ်စားပြီးဝေည့်အချိန်တွင်ထပြီး အကိုကြီးအုပ်စုနောက်သို့ လိုက်သွားကြသည်။ အကိုကြီးအုပ်စုမှာ ငှက်ပျောတော၊ သက်ငယ်တောတို့ကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၍ ဖြတ်သန်းသွားကြသည်။ ညီငယ်အုပ်စုသည် ခုတ်ထားသောငှက်ပျောပင်လည်း အရွက်အရှည်ကြီး ပြန်ထွက်လာပြီး ခုတ်ထားသော သက်ငယ်ပင်များလည်း အရွက်ပြန်ထွက်လာပြီးဖြစ်သည့်အတွက် အကိုကြီးအုပ်စုနောက်သို့လိုက်၍မမှီတော့ဘူးဟု ယူဆကာ နောက်သို့ပြန်လှည့်ကာ

ပုစွန်ထုပ်ရှိသောနေရာပြန်သွားကြပြီး ပုစွန်ထုပ်ကိုဖမ်းစားကြပြန်သည်။ သို့သော် ပုစွန်ထုပ်မှာ ရာသီအလိုက်ပေါ်သောအရာဖြစ်သဖြင့် ပုစွန်ထုပ်မပေါ်တော့သည့်အခါ စိတ်ဓါတ်ကျပြီး သံလွင်မြစ် ကိုပြန်ကူးဖြတ်ကာ အပေါ်သို့ပြန်တက်သွားကြသည်။ သို့သော် လာသည့်လမ်းအတိုင်းမဟုတ် တော့ဘဲ နောက်ဆုံးတွင် ‘လောလီလူ’ (ဣဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ) ဟုခေါ်သော ကျောက်လှုပ်ကြီး၊ ကျောက်ကတုံးကြီးသို့ ရောက်ရှိကာ ၎င်းကျောက်မှာထူးခြားသဖြင့် ကျောက်လှုပ်ကြီး၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ (‘လောလီလူ’ ဆိုသည်မှာ ကျိုက်ထီးရိုးဘုရား၏ ကျောက်ကို ဆိုလိုသည်။ နောက်မှ မွန်လူမျိုးတို့ ရောက်ရှိလာပြီး ဘုရားတည်ကာ ကျိုက်ထီးရိုးဘုရားဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်) ဤကဲ့သို့ ‘လောလီလူ’ ခေါ် ကျောက်လှုပ်ကြီး၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင်နေထိုင်လာစဉ် မိုးများလွန်းသဖြင့် ဆန်ရေစပါးအထွက် မကောင်းပေ။ ထို့ကြောင့် ‘ကယားလိဖဲ’ သည် မိမိ၏အုပ်စုအချို့ကိုခေါ်ယူပြီး မြောက်ဘက်သို့ဆက်လက်တက်သွားခဲ့သည်။ အုပ်စုအချို့ကိုမူ ကျောက်လှုပ်ကြီးတွင်ချန်ထားခဲ့သည်။ ကယားလိဖဲအုပ်စုသည် နောက်ဆုံးတွင် ‘ဒီမောဆို’ မြေပြန့်သို့ရောက်ရှိကာ ခြေချထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ‘ဒီမောဆို’ မြေပြန့်မှာ လူမရှိသူမရှိပဲ နတ်သမီးများ၊ နတ်သားများနေထိုင်ရာဒေသဖြစ်ပြီး မြေဩဇာအလွန်ကောင်းသည်။ စပါးတသီးစိုက်လျှင် (၃)နှစ်စားရသည်ဟု အဆိုရှိခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကယားလိဖဲသည် ‘ဒီမောဆိုကေး’ (ဒဗ္ဗမဇ္ဇိဒဗ္ဗ ဂမုဒ္ဓိ) ခေါ် ငွေတောင်ပြည်ကိုထူထောင်ခဲ့သည်။ ကယားလိဖဲအဆက် အနွယ်မှ ‘ခါးနျားမော်’ (မဗ္ဗဒုမဗ္ဗဒုမဗ္ဗ) ခေါ် နတ်သမီးခုနစ်ဖော်ကို မွေးဖွားခဲ့သည်။ ဗမာဝတ္ထုတွင် ငွေးမယ်တော်ခုနစ်ဖော်ဟု ရေးသားခဲ့သည်။ အဆိုပါ ‘ခါးနျားမော်’ ခေါ် နတ်သမီးခုနစ်ဖော်တို့သည် ‘ဒီမောဆိုကေး’ ခေါ်ငွေတောင်ပြည်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာအုပ်ချုပ်လာခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့က ၎င်း ‘ဒီမောဆိုကေး’ ကို ‘ဒီမောဆိုကနျားမော်ကေး’ ဟု ခေါ်ဝေါ်စမှတ်ပြုပြီး ဗမာလို ‘ငွေးမယ်နော်’ ငွေတောင်ပြည် ဟု ခေါ်ဝေါ် ခဲ့ကြသည်။

ခါးနျားမော်များ ဒီမောဆိုကေးခေါ် ငွေတောင်ပြည်ကိုအုပ်ချုပ်စဉ် တိုင်းပြည်မှာ အလွန် သာယာဝပြောခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ‘လောလီလူ’ ခေါ် ကျောက်လှုပ်ကြီးတွင်ကျန်ခဲ့သော အုပ်စု များက လိုက်၍တက်လာကြသည်။ ပထမဦးစွာတက်လာသောအနွယ်မှာ လျားချေးဖု (ဣဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဂိဇိ) ခေါ် ကယန်း(ပုဒေါင်)အနွယ်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယမှာ ‘ပရဖု’ (ဒဂုဗုဒ္ဓဂိဇိ) ခေါ် ကယော(ပရဲ)အနွယ်ဖြစ်သည်။ တတိယမှာ ‘တလျားဖု’ (ဧဗ္ဗဗုဒ္ဓဂိဇိ) ခေါ် (ယင်းတလဲ)အနွယ် ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထမှာ ‘ပိုကူး’ (ဒဗုဒ္ဓဂိဇိ) ခေါ် (ပကူး)အနွယ်ဖြစ်သည်။ တက်လာသောအနွယ်စု အားလုံးတို့သည် ဒီမောဆိုမြေပြန့်အနီးအနားတဝိုက်တွင် ခြေချနေထိုင်ကြသည်။ နောက်ဆုံး

‘ဖျာဖျာ’ (Fie Fie) ခေါ် (ပအိုဝ်) အနွယ်ဝင် လိုက်တက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် ဒီမောဆိုမြေပြန့် တဝိုက်တွင် နေရာမရှိတော့သဖြင့် ယခု ရှမ်းပြည်သို့ ခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ဤနေရာတွင် သမိုင်းပညာရှင်များက ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် သံလွင်မြစ်ကြောင်း အတိုင်းဆင်းလာသောအုပ်စုဖြစ်သည်ဟု ရေးသားခဲ့သည်။ အမှန်မှာ သမိုင်းပညာရှင်များသည် သမိုင်းရေးသားချိန်တွင် ကာယကံရှင်ဖြစ်သော ကရင်နီလူမျိုးတို့ကို မမေးမြန်းမိသည့်အတွက် ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဗမာပြည်ရှိ ရှေးဦးစွာလူမျိုးများဖြစ်ကြသော ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက်တို့အနက် ကရင်နီလူမျိုးမှာ ကမ်းယံမှဆက်သက်လာသောလူမျိုးဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။ ဘိုးဘေး ဘီဘေးများပြောဆိုခဲ့ချက်အရ ယခုကရင်နီပြည်တွင်နေထိုင်လျက်ရှိသော ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် တောင်ဘက်မှတက်လာကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အင်းဝမပေါ်မီအချိန်တွင် ၎င်းဗမာ ပြည်၏အင်းဝဒေသတွင် နေထိုင်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိခဲ့သည်။ Rev Dr Nathan Brown ၏ ရေးသားချက်အရ (၁၈၆၉)ခုနှစ်တွင် Dr Cross သည် ‘ကေးလျား’ ခေါ် ကြယ်ဖိုးကြီးရွာသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ကရင်နီရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ပတ်သက်၍ မေးမြန်းရာမှာ ကရင်နီလူမျိုးသည် ဗမာပြည်ရှိအင်းဝဒေသတွင် နေထိုင်လာခဲ့ကြောင်း၊ အစ်ကိုကြီးတရုတ်လူမျိုးနောက်ကို လိုက်လာ ခဲ့ကြောင်း စသည်တို့ကို Dr Cross က ရေးသားခဲ့သည်ဟု ပါရှိသည်။ ဤနေရာတွင် Dr Cross ပြောသည့်အစ်ကိုကြီးတရုတ်လူမျိုးဟူသည်မှာ ယခုတရုတ်လူမျိုးကိုဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကရင်နီ စကားဖြင့် “ဟေးဖဲ” ဟုခေါ်သည့် အကိုကြီးဟေးဖဲကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။ သို့သော် Dr Cross က အကိုကြီးနှင့် ညီငယ်တို့တောင်ဘက်သို့ဆင်းသွားကြသည့်အကြောင်းကို မရေမရာရေးသားခဲ့ သည်။ အကြောင်းမှာ ထိုအချိန်ကစကားပြန်ပေးသောသူ၏ မရှင်းလင်းသောဘာသာပြန်မှု ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။ ဘာသာပြန်သူသည် ဟေးဖဲဆိုသည်မှာ လူနာမည်သာ ဖြစ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်မှာ တရုတ်ဖြစ်သည်ဟု မပြန်မိသည့်အတွက်ကြောင့်ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေ သည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဒီးဒီးလားကျား(ခန္ဓဇမ ဗုဒ္ဓမဂ္ဂ) ခေါ် တောင်ဘက်စွန်းတွင် မိမိတို့၏ဆွေမျိုးရှိသေးသည်ဟု ယနေ့အထိယူဆလျက်ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ သေသွားသူ အတွက် လွမ်းချင်းဆိုသည့်အခါ ‘အသင်သည် တို့နဲ့အတူမနေချင်တော့ဘူး’ ဒီးဒီးလားကျား (ခန္ဓဇမ ဗုဒ္ဓမဂ္ဂ) မှာရှိတဲ့ဆွေမျိုးတွေဆီမှာ သွား၍နေလော့’ ဟုဆိုလေ့ရှိသည်။ ကရင်နီအနွယ် နှင့် နောက်မှလိုက်တက်လာသောအနွယ်အုပ်စုတို့သည် ဒီးမောဆိုမြေပြန့်နှင့် ၎င်းအနီးအနား တဝိုက်တွင် အေးချမ်းစွာအတူနေထိုင်ကြပြီး ‘ခါးချားမော်’(ခဗုဒ္ဓမဂ္ဂမဗ္ဗီ) ခေါ် နတ်သမီးခုနှစ်ပေါ်၏ အုပ်ချုပ်မှုကိုခံယူကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ‘ဒီးမောဆိုကေး’ ခေါ် ငွေတောင်ပြည်ရှိ နိကိုး(ခဗုဒ္ဓမဂ္ဂ)

ဒေသတွင် ‘သျားထူးဖဲ’(ရွာရွာပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ရှိလေသည်။ သျားထူးဖဲမှာ မွေးပြီးချင်း၎င်း၏မိခင်မှာ သေဆုံးသွားခဲ့သည်။ ၎င်းနောက် ဖခင်လည်းသေဆုံးသွားပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်း၏အဖွားသည် ၎င်းအားလူလားမြောက်အောင် ပြုစုမွေးမြူလာခဲ့သည်။ သျားထူးဖဲသည် အရွယ်ရောက်သောအခါ ကျန်းမာသန်စွမ်းပြီး ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံကာ စိတ် သဘောထားရိုးသားဖြောင့်မတ်ဖြူစင်သည်။ ထို့ကြောင့် ‘ခါးချောင်းမော်’ ခေါ် နတ်သမီးခုနှစ်ဖော် သည် သျားထူးဖဲကို ခါးစင်္ကြာတစ်လက်ပေးအပ်ပြီး မိမိတို့၏တိုင်းပြည်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ထိုအချိန်တွင် မြောက်ဘက်မှဆင်းလာသောယွန်းလူမျိုးတို့သည် ‘ဒီမောဆို ခါးချောင်းမော်ကေး’ ခေါ် ဒွေးမယ်နော်ငွေတော်ပြည်ကို လာရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် သျားထူးဖဲ၏ခုခံမှုကြောင့် ငွေတောင်ပြည်ကို သိမ်းပိုက်၍မရခဲ့ပေ။ ယွန်းလူမျိုးတို့သည် လက်မလျှော့ဘဲ ဒွေးမယ်နော်ငွေတော်ပြည်ကို ဆက်လက်တိုက်ခိုက်လာခဲ့ကြသည်။ သျားထူးဖဲ၏ ခုခံမှုကြောင့်ငွေတောင်ပြည်ကိုမသိမ်းပိုက်နိုင်ဘဲ ရှိခဲ့သည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့သည် အင်အားကြီး သော်လည်း ငွေတောင်ပြည်ကိုမသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပေ။ ဤသို့မသိမ်းပိုက်နိုင်ခြင်းအကြောင်းမှာ သျားထူးဖဲ၏ ခါးစင်္ကြာဖြင့်ဖြစ်သည်ကို ယွန်းလူမျိုးတို့သိရှိလာခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့တဘက်နှင့် တဘက်တိုက်ခိုက်ရင်း နောက်ဆုံးတွင် ယွန်းတို့သည် သျားထူးဖဲ၏လူယုံတော်ကို စစ်မြေပြင်တွင် ဖမ်းမိခဲ့သည်။ ယွန်းတို့သည် သျားထူးဖဲ၏လူယုံတော်အား ‘သျားထူးဖဲ၏ခါးစင်္ကြာကို မည်သည့် အရာနှင့်အစာကျွေးသနည်း’ ဟုညှင်းဆဲစစ်ဆေးမေးမြန်းရာ လူယုံတော်လည်း မခံနိုင်တော့သည့် အဆုံးတွင် ခါးစင်္ကြာကို ကြက်ဖြူဖြင့်အစာကျွေးသည်ဟု ပြောပြလိုက်သည်။ ထို့နောက် ယွန်းတို့ သည် ၎င်းလူယုံတော်ကိုခေါ်ကာ ညအချိန်တွင် သျားထူးဖဲအိပ်သောအိမ်သို့ချည်းကပ်ပြီး ခါးစင်္ကြာ ကိုကြက်ဖြူဖြင့် လှမ်း၍အစာကျွေးကြသည်။ ထိုနောက် ယွန်းတို့သည်သျားထူးဖဲတို့ကို ဝင်၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ခါးစင်္ကြာသည်လည်း အစာဝေဖြင့် ခါးအိမ်မှဆွဲထုတ်၍ မရတော့ပေ။ ထိုအခါ သျားထူးဖဲသည် ခါးစင်္ကြာကိုခါးအိမ်နှင့်အတူ မြေကြီးသို့တအားခုတ်ချလိုက်သည်။ မြေကြီးမှာ ကွဲထွက်ပြီး ရေအိုင်ကြီးတစ်အိုင်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ယနေ့အထိ သျားထူးဖဲ၏ရေအိုင်သည် ကရင်နီပြည်၊ နန်းမယ်ခုံအနောက်ဘက်တွင် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ သျားထူးဖဲလည်း လိပ်အသွင်သို့ ကူးပြောင်းပြီး ရေအိုင်ထဲခုန်ချလိုက်သည်။ ဤအချင်းအရာကိုတွေ့မြင်လိုက်သောယွန်းတို့သည် ပိုက်ကွန်ဖြင့် ရေအိုင်တွင်ပစ်ပြီးလိုက်ရှာကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် သျားထူးဖဲလိပ်ကို ဖမ်းမိ လိုက်ကြသည်။ ယွန်းတို့သည် သျားထူးဖဲလိပ်ကိုချက်စားကြပြီး အခွံနှင့်အရိုးများကို မြေကြီး ပေါ်တွင် ပစ်ထားလိုက်ကြသည်။ ထိုအခါ လိပ်ခွံနှင့်လိပ်ရိုးတို့သည် ဝက်သိုးကြီးတစ်ကောင်ဖြစ်လာ

ပြီး တောထဲရှိတောဝက်များနှင့်ပူးပေါင်းကာ ယွန်းတို့ကို ရန်ရှာနှောက်ယှက်တော့သည်။ ယွန်းများရှိ သည့်မြောက်ဘက်ဒေသများတွင် ယွန်းတို့၏လယ်ယာစပါးများကို ဖျက်ဆီးကြသည်။ ယွန်းများကို အစွယ်ဖြင့်လိုက်ပက်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြင့် ယွန်းတို့သည် ဝက်သိုး၏ရန်ကို အနှစ်နှစ်အလလဖြင့် နှိမ်နင်းကြရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဝက်သိုးကြီးကိုမိ၍ သတ်ပစ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ယွန်းတို့သည် ဝက်သိုးကြီးကိုချက်စားပြီး အရိုးများကို မြေကြီးတွင်ပစ်ထားခဲ့ကြပြန်သည်။ ထို့နောက် ဝက်သိုး ကြီး၏အရိုးများသည် မျောက်ဝံကြီးတစ်ကောင်ဖြစ်လာပြီး တောတွင်းရှိအခြားမျောက်များနှင့် ပူးပေါင်းကာ ယွန်းတို့ကိုနှောက်ယှက်ကြပြန်သည်။ ယွန်းများ၏လယ်ယာသီးနှံများကို လိုက်လံ ဖျက်ဆီးကြသည်။ ယွန်းများကို လိုက်ကိုက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မျောက်ဝံကြီး၏ရန်ကိုလည်း ယွန်းတို့အနှစ်နှစ်အလလ နှိမ်နင်းရပြန်သည်။ နောက်ဆုံးတွင်လည်း မျောက်ဝံကြီးကို သတ်ဖြတ် နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ယွန်းတို့သည် မျောက်ဝံကြီးကိုချက်စားကြပြန်သည်။ ဤတခါတွင်မူ မျောက်အရိုးကို မြေကြီးပေါ်တွင် ပစ်မထားကြတော့ဘဲ သစ်ပင်များတွင်တက်၍ နီးဖြင့်ခိုင်ခန့်စွာ ချည်ထားလိုက်ကြတော့သည်။ ထိုအခါ မျောက်ဝံကြီး၏အရိုးသည် မွေးကြိုင်သည့်သဇင်ပန်းဖြစ် သွားသည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့အထိ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် သစ်ပင်တွင်ပေါက်သည့် မွေးကြိုင် သည့်သဇင်ပန်းများမှာ သျားထူးဖဲအရိုးမှဖြစ်လာသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ယနေ့အထိ ကရင်နီ တို့သည် သျားထူးဖဲအား ချီးမွမ်းသည့်တေးကိုဆိုရာတွင် သျားထူးဖဲအား ဘဝသုံးဆင့်ပြောင်းပြီး ရန်သူကိုခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည့်သူရဲကောင်းအဖြစ် အမွှန်းတင်လျှက်ရှိကြပါသည်။

သျားထူးဖဲမရှိတော့သည့်အခါ ယွန်းတို့သည် 'ဒီးမောဆိုခါးချားမော်ကေး' ခေါ် ဒွေးမယ်နော်ငွေတောင်ပြည်ကို တိုက်ခိုက်ပိုက်သိမ်းပိုက်ပြီး ငွေတောင်ပြည်တွင်ရှိကြသော ကရင်နီ လူမျိုးနှင့်အနွယ်ဝင်များကို နှစ်ရာနှင့်ချီ၍ ကျွန်ပြုအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။ သံထည်၊ ကြေးထည်၊ ဖါးစည်နှင့် ယွန်းထည်များကိုထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။ ယွန်းတို့သည် သံထည်၊ ကြေးထည်နှင့် ဖါးစည်ထုတ်လုပ်ရာတွင် ကရင်နီနှင့်အနွယ်ဝင်များကို သတ္တုများတူးခိုင်းခဲ့ကြသည်။ လယ်ယာလုပ် ရာတွင်လည်း ကရင်နီနှင့်အနွယ်ဝင်များကို ကျေးကျွန်အဖြစ်စေခိုင်းခဲ့သည်။ ထို့အပြင် အကောက်ခွန်လည်း အဆမတန်ကောက်ခဲ့ကြသည်။ မခံနိုင်သောကရင်နီအနွယ်ဝင်အချို့တို့သည် ပွန်ချောင်း၊ သံလွင်မြစ်တို့ကိုဖြတ်ကျော်ပြီး အရှေ့ဘက်သို့တိမ်းရှောင်ပြီး ခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့မှာ အနောက်ဘက်ရှိတောင်ပေါ်များသို့ တိမ်းရှောင်ပြီးခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ယွန်းတို့သည်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သော ကရင်နီအနွယ်ဝင်တို့၏နောက်သို့လိုက်ကာ ယွန်းရွာများ တည်ဆောက်ပြီး ဆက်လက်ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့အထိတောင်ပေါ်ဒေသများ၌ ယွန်းရွာဟောင်းနေရာများ ကျန်ရှိလျက်ရှိသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ဒီးမောဆိုမြေပြန့်နှင့်

အနီးအနားရှိကရင်နီအနွယ်ဝင်အချို့တို့သည် မထွက်ပြေးမတိမ်းရှောင်သဖြင့် ယွန်းများ၏ ကျွန်ပြုဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်မှုကို နှစ်ပေါင်းရာနှင့် ချီ၍ခံခဲ့ရသည်။ ယွန်းများ၏ ကျွန်ပြုဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်မှုကို မခံနိုင်တော့သည့်အဆုံးတွင် ‘ယယ်ရယ်’ ဟုအမည်ရှိသော ကရင်နီအနွယ်ဝင်တဦးသည် ‘ဖိုးဒီကရီ’ (ဖိယုမ္မာဥစ္စကရဉ္စ) ခေါ်နတ်ရုပ်ကိုပြုလုပ်ပြီး အသက်သွင်းထားလိုက်သည်။ ထို့နောက် ယွန်းမင်းကြီးထံသို့ဝင်ပြီး ကျနပ်တို့ကရင်နီလူမျိုးများမှာ ဘုရင်ရှိပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုကြောင့် ယွန်းမင်းကြီးကို မခစားနိုင်တော့ကြောင်း၊ အခွန်လည်းမပေးဆောင်လိုတော့ကြောင်း ပြောလိုက်သည်။ ယွန်းမင်းကြီးသည် အမျက်ဒေါသကြီးစွာထွက်ပြီး ကရင်နီမင်းကိုသွားတိုက်ရန် ချက်ချင်းပင် စစ်သည်ဗိုလ်ပါများစုရုံးလိုက်သည်။ ထို့နောက် ‘ယယ်ရယ်’ ကိုခေါ်ပြီး ကရင်နီ ဘုရင်ကိုသွားတိုက်ရန် လမ်းပြခိုင်းကြသည်။ ယယ်ရယ်လည်း မိမိပြုလုပ်ထားသော ‘ဖိုးဒီကရီ’ နတ်ရုပ်ကိုပြသလိုက်သည်။ ယွန်းမင်းကြီးလည်း လူမဟုတ်ဘဲနတ်ရုပ်ကိုသာ တွေ့ရ သောကြောင့် အကြီးအကျယ်ဒေါသထွက်ကာ ဖိုးဒီကရီနတ်ရုပ်ကိုကန်ချပြီး ရစရာမရှိလောက်အောင်နင်းချေ ဖျက်ဆီးလိုက်သည်။ ထို့နောက် မိမိ၏ ဟော်နန်းသို့ ပြန်လည်ချီသွားခဲ့သည်။ လမ်းတွင် ယွန်းမင်း ကြီးနှင့် ၎င်း၏စစ်သည်တို့သည်ဝမ်းလျှော၍ ယွန်းမင်းကြီးအပါအဝင် မြောက်များစွာသေဆုံးခဲ့ကြ သည်။ ဤအချင်းအရာကိုတွေ့မြင်သောကရင်နီအနွယ်ဝင်တို့သည် ရရာလက်နက်စွဲကိုင်ပြီး ယွန်းများကို စတင်တော်လှန်တိုက်ခိုက်ကြတော့သည်။ ၎င်းအချိန်မှာ မိုးတွင်းသဖြင့် စစ်သည် အတွက်ရိက္ခာချက်ပြုတ်ရာတွင် အခက်အခဲရှိလေသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းခေတ်တွင် ဒန်အိုးကြီး၊ ဒယ်အိုးကြီး၊ ကြေးအိုးကြီးများမရှိသေးဘဲ မြေအိုးဖြင့်သာချက်ပြုတ်ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယွန်းတို့သည် ကောက်ညှင်းကိုချက်ပြီး ခေါပုတ်အဖြစ်ထောင်းကာ ၎င်းတို့၏အမောက်အောက်တွင် ကပ်ထားပြီး စစ်ရိက္ခာအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ကရင်နီတို့သည်လည်း ကောက်ညှင်းကို ‘ဒီးကူ’ ဟုခေါ်သည့်အရွက်တမျိုးဖြင့်ထုပ်၍ပြုတ်ကာ ကျက်သောအခါ လွယ်အိတ်တွင်လွယ်၍ စစ်ရိက္ခာအဖြစ်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ‘ဒီးကူ’ ခေါ်ကောက်ညှင်းထုပ်မှာ (၇)ရက်အထိမပုပ်မသိုးဘဲ စားနိုင်သည့်အပြင် ခြောက်သွားလျှင်လည်း မီးနှင့်ကင်ပြီးစားနိုင်သည်။ ဒီးကူကိုသုံးလေးခု ပူးတွဲချည်ပြီးပြုတ်ရခြင်းမှာ ကရင်နီအနွယ်ဝင်တို့၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပြသသောလက္ခဏာပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့အထိကရင်နီလူမျိုးတို့သည် စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့်ပါတ်သက်၍ ပြောဆိုကြသောအခါ ‘မေလူး ဗု တူဒီးကူ’ (မပုဗ္ဗိဗုဗ္ဗိဂိဗ္ဗိ နဗ္ဗိဂိဗ္ဗိ ဧဗ္ဗိဂိဗ္ဗိ) ‘ဒီးကူကဲ့သို့ ပူးပေါင်း ရမည်’ ဟု ဒီးကူကို ဥပမာတင်စားပြီး ပြောဆိုလေ့ရှိသည်။

ဤကဲ့သို့ယွန်းနှင့်ကရင်နီတို့ အပြန်အလှန်တိုက်ခိုက်ကြရာ နောက်ဆုံးတွင် ယွန်းလူမျိုး များရှုံးနိမ့်ပြီး ၎င်းတို့လာရာမြောက်ဘက်သို့ အလုံးအရင်းဖြင့် ပြန်လည်ဆုတ်ခွာသွားခဲ့ကြသည်။

ယွန်းများအားလုံးဆုတ်ခွာပြီးသောအခါ ကရင်နီတို့သည် သံထည်၊ ကြေးထည်၊ ဖါးစည်နှင့် ယွန်းထည်များထုတ်လုပ်မည့်သူမရှိတော့မည်ကို သတိပြုမိခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆုတ်ခွာသွားသောယွန်းလူမျိုးများနောက်သို့လိုက်ပြီး ယွန်းပညာသည်များကိုပြန်ခေါ်လာကာ ငွေတောင်မြောက်ဘက် 'လာဝဲ' (ဗြူဗျဲဗျဲ)ခေါ်သောအရပ်တွင် ပြန်လည်နေရာချပေးပြီး၊ သံထည်၊ ကြေးထည်၊ ဖါးစည်နှင့် ယွန်းထည်များကိုဆက်လက်ထုတ်လုပ်စေခဲ့သည်။ ၎င်းရွာကို ကရင်နီတို့က 'ပရေလာဝဲ' (ဧဂျမီဗြူဗျဲဗျဲ)ဟုခေါ်ပြီး ဗမာဖြင့် ငွေတောင်ရွာဟောင်းဟုခေါ်ကြပါသည်။ ငွေတောင်ရွာသည် သံထည်၊ ကြေးထည်၊ ဖါးစည်၊ ယွန်းထည်တို့ထုတ်လုပ်သည်သာမက ငွေထည်၊ ရွှေထည်တို့ပါ ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဒါကြောင့် ရှေးအခါ တွင် မသမာသူများမကြာခဏဝင်ပြီး ခါးပြတ်ကိုလုယက်လေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရွာလုံခြုံရေးအတွက် 'ထီးဘျားတလယ်' (ငါးဗြူဗျဲဗျဲ နဒြူဗျဲ)ရွာကြီးကိုတည်ဆောက်ပြီး လုံခြုံရေးယူခိုင်းရသည့်အပြင် ရွာပတ်လည်တွင် လည်း ကြက်ခါးစိုက်ပြီး ကာရံထားလျက်ရှိခဲ့သည်။ ကယားပြည်နယ်ဝန်ကြီး စပ်ဝဏ္ဏခေတ်တွင် ကျွမ်းကျင်သူပါရဂူများခေါ်ယူပြီး ၎င်းငွေတောင်ရွာဟောင်းကို သွားရောက်လေ့လာခဲ့ကြသည်။ ၎င်းရွာ၏သက်တမ်းမှာ နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်ရှိသည်ဟု မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။

ယွန်းလူမျိုးများ မြောက်ဘက်သို့ဆုတ်ခွာသွားပြီးလျှင်ပြီးချင်း ကရင်နီရွာတိုင်းတွင် လွတ်မြောက်ရေးအောင်ပွဲတရပ်အနေဖြင့် 'အဲဒူပေါမီ' (ဗျဲဗျဲ ဗျဲဗျဲဗျဲ)ခေါ် ဒီးကူပွဲများကို ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ဤဒီးကူပွဲတွင် 'ဖိုဒီကရီ'နတ်ရုပ်ပြုလုပ်ပြီး ရှေ့ရေးကိုမေးမြန်းကြသည်။ ဒီးကူခေါ်ကောက်ညင်းထုပ်ကို ချက်ပြုတ်ပြီး လာသည့်ညောင်များကို ကျွေးမွေးကြသည်။ ခေါင်ရည်၊ အရက်၊ သားဝါးဟင်းလျာ ထမင်းတို့ကိုချက်ပြုတ်ပြီး လာသည့်ညောင်များကို ကျွေးမွေးညှော်ခံကြသည်။ ယွန်းတို့နှင့်တိုက်ခိုက်ရာတွင် ကျဆုံးသွားသောသူများအတွက် 'စောလိုး' (ဗျဲဗျဲဗျဲဗျဲ)ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲကိုပြုလုပ်ပေးကြသည်။ ယွန်းများမှကျန်ရှိခဲ့သောမကောင်းဆိုးဝါးများကို မောင်းနှင်ထုတ်ရန်အတွက် ညအချိန်တွင် 'ဝေးနေ့' (ဗျဲဗျဲဗျဲဗျဲ)ခေါ် ယွန်း၏မကောင်းဆိုးဝါးကို မောင်းထုတ်ပွဲပြုလုပ်ကြသည်။ ပွဲအတွင်းတွင် ဗုံမောင်းတီး၍ 'ဘောကကျာ' (မဒီဗျဲဗျဲဗျဲ)ခေါ် ဒိုင်းစစ်ရေးပြအကကို ကပြဖျော်ဖြေကြသည်။ ဒီးကူပွဲပြီးသောအခါ ဖိုးဒီကရီကို ရွာပြင်ပို၊ဆောင်ရာတွင် ရွာတိုင်းမှ မြောက်ဘက်အရပ်သို့ ပို့ဆောင်ကြသည်။ အကြောင်းမှာ ယွန်းပြန်မလာနိုင်ရန် တားဆီးသည့်သဘောဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဒီးကူပွဲကိုနှစ်စဉ် တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်ကျင်းပပြုလုပ်လာသည်မှာ နှစ်ပေါင်းထောင်နှင့်ချီပြီးဖြစ်သည့်အတွက် ရိုးရာပွဲသဘင်ကဲ့သို့ ဖြစ်လျက်ရှိနေသည်။ သို့သော်ရှေးကကျင်းပပြုလုပ်သော 'အဲဒူပေါမီ'ခေါ် ဒီးကူပွဲနှင့် ယခုပြုလုပ်သောဒီးကူပွဲမှာ ရည်ရွယ်ချက်အနည်းငယ်ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ဖိုးဒီကရီပြုလုပ်

ခြင်း၊ ဒီးကူ၊ ခေါင်ရည်၊ အရက်၊ ဟင်းလျာထမင်းချက်ပြုတ်ပြီး လာသောဧည့်သည်များကို ဧည့်ခံ ကျွေးမွေးခြင်းတို့မှာ အတူတူပင်ဖြစ်သော်လည်း ‘စောလိုး’ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲမှာ ယခင်ကကဲ့သို့ တိုက်ပွဲတွင်ကျဆုံးသွားသောသူများအတွက် မရည်စူးတော့ဘဲ ယခုအချိန်မိမိတို့အိမ်ထောင်စုမှ သေဆုံးသွားသောသူများအတွက်သာရည်စူးပြီး ဆွမ်းလောင်းကြသည်။ ‘ဝေးနေ့’ခေါ် မကောင်းဆိုးဝါးမောင်းထုတ်ပွဲမှာလည်း ယခုအခါ ယွန်းများ၏မကောင်းဆိုးဝါးများကို မောင်းထုတ်သည်မဟုတ်တော့ဘဲ ရွာတွင်းမှာရှိသည်ဟုယူဆသည့် စုံ၊ တစ္ဆေမကောင်းဆိုးဝါး များကို မောင်းထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါပွဲတွင် ဗုံမောင်းတီးပြီး ခိုင်းစစ်ရေးအကကို မကတော့ ဘဲ ဗုံမောင်းတီးပြီး အကမျိုးစုံထွင်၍ကကြသည်။ ‘ဖိုးဒီကရီ’ကို ရွာပြင်ပို့ဆောင်သည့်အခါ ရှေးကကဲ့သို့ မြောက်အရပ်ကိုသာမပို့ဆောင်တော့ဘဲ ယခုအခါ မိမိ၏ရွာကိုအန္တ ရာယ်ပြုနိုင်သည် ဟု ယူဆသောအရပ်ကိုသာ ပို့ဆောင်ကြသည်။ ဒီးကူပွဲကို အပြင်ကကြည့်လျှင် ရိုးရာပွဲတရပ် ယောင်ယောင်၊ ဘာသာရေးပွဲတရပ်ယောင်ယောင်၊ နတ်ပူဇော်ပွဲတရပ်ယောင်ယောင် ရှုမြင်ကြ မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကရင်နီလူမျိုးများနှစ်စဉ်ကျင်းပသော ဒီးကူပွဲ၏အနှစ်သာရမှာ လွတ်မြောက်ရေးအောင်ပွဲအထိမ်းအမှတ်တရပ်သာဖြစ်သည်။

ယွန်းလူမျိုးများ မြောက်ဘက်သို့ဆုတ်ခွာသွားပြီးသည့်နောက် ကရင်နီတို့သည် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရန်အတွက် ကရင်နီအနွယ်ထဲမှခေါင်းဆောင်ကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်း ခေါင်းဆောင်ကို ‘စောဖျာ’ဟုခေါ်ဆိုကာ တိုင်းပြည်ကိုစောဖျာစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်လာခဲ့ကြသည်။ ယွန်းလူမျိုးအောက်မှလွတ်မြောက်လာပြီးသောအခါ တိုင်းပြည်ကို ရှေးအခါကကဲ့သို့ ဒီမောဆို ကေးသို့မဟုတ် ငွေတောင်ပြည်ဟုမခေါ်ဆိုတော့ဘဲ ကရင်နီဘာသာစကားဖြင့် ‘ကယားလီကေး’ ဟုခေါ်ဆိုပြီး ဗမာစကားဖြင့် ‘ကရင်နီပြည်’ဟုခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလာခဲ့ပါသည်။ ရှမ်းလူမျိုးဘာသာ စကားဖြင့် ‘မို ယန်းလျံ’ဟုခေါ်ဆိုလာခဲ့ကြသည်။ ဤအခေါ်အဝေါ်ကို ယနေ့အထိ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလျက် ရှိသည်။ ယွန်းလူမျိုးများဆုတ်ခွာသွားပြီးသည့်နောက် မည်သည့်ပြင်ပနိုင်ငံကမှ ကရင်နီပြည်ကို လာရောက်သိမ်းပိုက်တိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိတော့ပေ။ သို့အတွက်ကြောင့် ကရင်နီပြည်သည် သီးခြားလွတ်လပ်သော ပြည်ငယ်တပြည်အဖြစ် (၁၉၄၈)ခုနှစ်အထိ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။

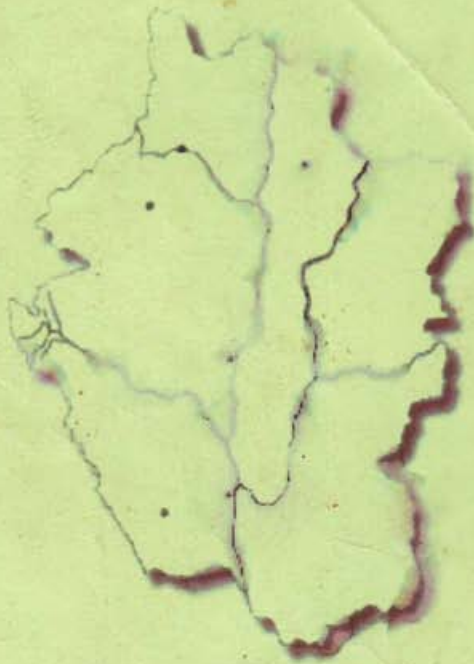
ကရင်နီပြည်ကိုရှေးအခါ ကရင်နီတို့က ‘ကနားမော်ကေး’ဟုခေါ်ဝေါ်ပြီး ပုံပြင်သမိုင်းတွင် ခွေးမယ်နော်ငွေတောင်ပြည်ဟု ရေးသားခဲ့သည်။ သို့သော်ယွန်းများကြာရှည်စွာလာရောက် အုပ်ချုပ်ခဲ့သဖြင့် ယခုအခါခွေးမယ်နော်ငွေတောင်ပြည်၏ ခြေရာလက်ရာအထောက်အထားများ မတွေ့ရတော့ပဲ ယွန်းလူမျိုးတို့၏ခြေရာလက်ရာကိုသာ အနည်းငယ်တွေ့ရှိနေရသည်။ မည်ကဲ့သို့ ပင်ဖြစ်စေ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ယခုအထိ ‘ကနားမော်’ခေါ် နတ်သမီးခုနှစ်ဖော်ရှိနေသေးသည်

ဟု ယူဆလျက်ရှိသည်။ ထို့နတ်သမီးခုနှစ်ဖော်တို့သည် နာမည်ကြီးပြီး မြင့်မားသောတောင်ကြီးများထိပ်တွင် စံမြန်းလျက်ရှိဟုယူဆကြသဖြင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် တနှစ်တခါထိုတောင်ကြီးများထိပ်သို့ ဗုံမောင်းတီးပြီးတက်ရောက်ပူဇော်လျက်ရှိကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးများသည် နတ်များပူဇော်ရာတွင် နတ်များ၏အဆင့်အတန်းများကိုလိုက်၍ စကားအသုံးအနှုန်းအမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ နတ်သမီးများ၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များပူဇော်သောအခါ ‘လူးတျားတျာ’(ဗြဠိဗဟဋ္ဌပဟဋ္ဌ) ဟူသောစကားကိုသုံးကြသည်။ ပူဇော်လှူတမ်းခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ တောင်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ မြစ်စောင့်နတ်တို့ကို အစာကျွေးသောအခါ ‘ဘိုအေ လားဆိုဘျာစယ်ဆယ်’(ဗဟုဗုဋ္ဌ ဗြဟ္မဋ္ဌဗုဋ္ဌ ဗဟုဋ္ဌဗြဠိဗုဋ္ဌ)တောတောင်စောင့်နတ်ကိုအစာကျွေးသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ အဆင့်အတန်းနိမ့်သော နတ်များကိုတင်သောအခါ ‘အိဆောဒီနေ’(ဥဒ္ဓဗ္ဗ ဓဗ္ဗဗုဋ္ဌ) နတ်များကို ကြိမ်ဆဲသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ တောင်ကြီးများထိပ်တွင် စံမြန်းလျက်ရှိသည်ဟု ယူဆရသော ‘ကနျားမော်’ခေါ် နတ်သမီးခုနှစ်ဖော်ကိုပူဇော်သောအခါ ‘လူးတျားတျာ’(ဗြဠိဗဟဋ္ဌပဟဋ္ဌ)ပူဇော်လှူဒါန်းခြင်းဟူသောစကားကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ယနေ့အထိ ‘ကနျားမော်’ခေါ် နတ်သမီးခုနှစ်ဖော်ကိုယုံကြည်အားကိုးလျက်ရှိနေသေးကြောင်း ပြသနေပေသည်။

ကရင်လူမျိုး၏ အနှယ်ကြီးမှာ သုံးနှယ်ရှိသည်ဟုခန့်မှန်းရသည်။ ၎င်းတို့မှာ စကောကရင်၊ ပိုးကရင်နှင့် ဘွဲကရင်တို့ဖြစ်ကြသည်။ စကောကရင်မှ ကရင်နီကို ‘ဘွဲမူထော်’ဟုခေါ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ နေထွက်ရာဘွဲလူမျိုးဖြစ်သည်။ ဘွဲအနှယ်စုများမှာ

- (၁) ကယားလီ(ကရင်နီ)
- (၂) ကယန်း (ပုဒေါင်)
- (၃) ကယော(ပရဲ)
- (၄) တလျား(ယင်းတလဲ)
- (၅) ကယော်(မနူးမနော)
- (၆) ကဒို
- (၇) ကဲဘား
- (၈) ကယန်းကန်ငန်(ယင်းဘော်)
- (၉) ပကူး
- (၁၀) သံတောင်ဘွဲ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

အမှန်မှာ ဘွဲ့အနှယ်စု(၁၆)နှယ်စုရှိသည်။ သို့သော် ပိုမိုကြီးသည့်အနှယ်စုကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ ဘွဲ့အနှယ်စုတို့သည် တနှယ်စုနှင့်တနှယ်စု နာမည်ခေါ်ကြရာတွင် နေရာဒေသ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံနှင့် အနှယ်စု၏ အနေအထားကိုလိုက်၍ နာမည်ခေါ်ဝေါ် ကြသည်။ ဥပမာ ကရင်နီအနှယ်စုက ကယန်း(ပုဒေါင်)အနှယ်စုကို နာမည်ပေးခေါ်ဝေါ်ရာမှာ လျားခီးဖု (ဣပုဟဋ္ဌဓဟဋ္ဌဂိဓိ)ဟုခေါ်စည်။ အဓိပါယ်မှာ ချောင်းဖျားသားဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူ ကယန်းအနှယ်စုတို့က ကရင်နီကို 'လောင်းကားဖို'ဟုခေါ်သည်။ အဓိပါယ်မှာ ချောင်းအောက်ပိုင်းသားဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူ ကယော်(မနူးမနော)တို့က ကရင်နီကို 'မဲထယ်ဖို'ဟုခေါ်သည်။ အဓိပါယ်မှာ အရှေ့ပိုင်းသားဖြစ်သည်။ ကရင်နီကလည်း ၎င်းတို့ကို 'မနူးဖု'(မဓိဒုပုဟဋ္ဌဂိဓိ)ဟုပြန်ခေါ်သည်။ အဓိပါယ်မှာ အနောက်ပိုင်းသားဖြစ်သည်။ ကံဘားတို့သည် ကရင်နီကို 'မဲထယ်ဖို'ဟုခေါ်သည်။ အဓိပါယ်မှာ အရှေ့ပိုင်းသား ဟုခေါ်သည်။ ကရင်နီသည်လည်း သူတို့ကို 'ကေးဒီးဖု'(စာပဒိဋ္ဌဂိဓိ)ဟု ပြန်ခေါ်သည်။ အဓိပါယ်မှာ နယ်ခြားသားဖြစ်သည်။ နယ်ခြားတွင် နေထိုင်သည့်အတွက် နယ်ခြားသားဟုခေါ်သည်။ ပကူးအနှယ်စုကို ပကူးဟုခေါ်ခြင်းမှာ ဘွဲ့အနှယ်စုဝင်စုအားလုံးလိုလိုပင် ဘောင်းဘီတို/ရှည်ပတ်ကြသည်။ ပကူးအနှယ်မှာ သင်တိုင်းရှည်ပတ်ခြင်းကြောင့် ပကူးဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိပါယ်မှာ သင်တိုင်းရှည်ပတ်သူဖြစ်သည်။ ဘွဲ့အနှယ်စုဝင်များထဲတွင် စကားအသုံးအနှုန်း၌ ဗြည်းအသုံးအနှုန်းအရ (၇၀/၈၀)ရာခိုင်နှုန်း တူညီကြသော်လည်း သရအသုံးအနှုန်းမှာ (၃၀/၅၀)ရာခိုင်နှုန်းအထိသာ တူညီကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဤကဲ့သို့စကားကွဲပြားခြင်းမှာ ဘွဲ့အနှယ်စုတို့သည် တောင်ပေါ်မှာသာ နေထိုင်နေခြင်းကြောင့် တနှယ်စုနှင့်တနှယ်စုကူးလူးဆက်ဆံမှုနည်းပါးသည့်အတွက်ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်ပေသည်။ တနှယ်စုတည်းအတွင်းတွင်ပင် တရွာနှင့်တရွာ စကားပြောရာမှာလေယူလေသိမ်းစကား အနိမ့်အမြင့်အတော်ခြားနားကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဥပမာ ကရင်နီအနှယ်စုထဲတွင် သံလွင်အနောက်ဘက်မှရှိသည့်ကရင်နီနှင့် သံလွင်အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင်ရှိသောကရင်နီတို့သည် စကားပြောကြရာမှာ ဗြည်းအသုံးအနှုန်း အားလုံးတူသော်လည်း သရအသုံးအနှုန်းတွင် ကွဲပြားခြားနားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤကဲ့သို့သရ အသုံးအနှုန်း ကွဲပြားခြားနားခြင်းမှာ စာပေမရှိခဲ့သည့်အတွက်ကြောင့်သာဖြစ်သည်။



Collected and scanned by Shay Reh
(KnCC internship at Kantarawaddy Times -December 2011)